

שרבוט על גבי מפית כהסכם מחייב/ עו"ד שירה זקן פורת¹

שניים יושבים בבית קפה, מנהלים משא ומתן ראשוני ומסכמים את עיקרי הדברים על גבי מפית. האם מפית זו מהווה הסכם מחייב?

חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973, מלמד כי משמעותו המשפטית של הסכם תלויה בכוונת הצדדים ונלמדת ממכלול נסיבות העניין כגון לשון המסמך, תוכנו והתנהגות הצדדים. כדי לגרום להסכמות להיות מחייבות נדרש שהצדדים גמרו בדעתם (הסכימו) להתקשר בחוזה וההסכמה תיחשב כ"מסוימת די צורכה", כלומר שיתקיים פירוט מספיק של התנאים המהותיים של העסקה. שני יסודות אלה מכונים "גמירות דעת" ו"מסוימות". החוק במפורש אינו קובע דרישת צורניות מסוימת (למעט בסוגים מסוימים של הסכמות החייבים להיות בכתב וחלקם חייבים להיות חתומים).

פעמים רבות, בית המשפט בחן את "נוסחת הקשר" בין זיכרון הדברים לבין חוזה שאמור להיחתם בעתיד בכדי לבחון האם הצדדים ראו בזיכרון הדברים חוזה מחייב. נהוג לומר, כי נוסחת הקשר שלפיה זיכרון הדברים "כפוף לחוזה פורמאלי" מעידה כי הצדדים ראו בזיכרון הדברים שלב ביניים לא מחייב הכפוף לחוזה פורמאלי עתידי. יחד עם זאת, כוונת הצדדים נלמדת גם מתוכן זיכרון הדברים והתנהגות הצדדים לפני, בעת ולאחר ההסכמה, כך שאין די בציון סייג לעניין חתימה על חוזה פורמאלי.

ומה לגבי הסכם המפית? כבר לפני מספר שנים נקבע על ידי בית המשפט כי ביחס לחוזה שנערך על ידי אנשים מהיישוב ואינו מנוסח על ידי עורכי דין, יש ליתן לו נפקות יתר אולי דווקא לאור עובדה זו, שכן הוא מבטא יותר מכל את כוונת הצדדים וההסכמות כהווייתן. מעבר לכך, מובן כי באם תתגלע מחלוקת בשאלת מעמד הסכם המפית והתחייבויות מכוחו, אזי תיערך בחינה האם הסכם המפית מקיים את כל היסודות הדרושים בכדי לראות בו חוזה פורמאלי הממלא אחר דרישות החוק או שמא יש בו חסר אשר מאיין את ההכרה בו כחוזה מושלם בר אכיפה.

לאחרונה, בית הדין לעבודה דן בהסכמות בין שניים אשר נרשמו על גבי פתקית אך לא נוסחו כהתחייבות. באותו עניין, עלתה שאלה האם מדובר כלל בהסכם עבודה בית הדין לעבודה קבע כי לשון הפתקית אינה מעידה על משמעות ברורה אחת והיא יכולה להתיישב עם גרסת כל אחד מהצדדים. יחד עם זאת, העובדה שהפתקית אינה מנוסחת כהתחייבות אינה מעידה בהכרח כי אין זו הייתה כוונת הצדדים. יחד עם זאת, בית הדין לעבודה קבע כי אכן מדובר היה במסמך מחייב, בין היתר משום שאחד הצדדים הוסיף את חתימתו.

לאור האמור, מומלץ כי צדדים למשא ומתן לא יקלו ראש בהעלאת הסכמותיהם על גבי מפית או פתקית וודאי שרצוי אם מדובר בשלבים ראשוניים של משא ומתן כי לא יחתמו עליהם, באשר לעיתים עשוי בית המשפט ליתן להסכמות הללו תוקף של חוזה מחייב. בכל מקרה חשוב להיוועץ בעורך דין המתמחה בתחום עוד בשלבים המקדמיים של המשא ומתן ולא להעלות על הכתב דבר מבלי שעורך הדין היה מעורב בהליך.

¹ עו"ד שירה זקן פורת הינה עורכת דין במשרד אפיק ושות' (www.afiklaw.com) ועוסקת בעיקר בתחום העסקאות הבינלאומיות, מיוזגים ורכישות, תאגידים, דיני עבודה וליטיגציה מסחרית. אין בסקירה כללית זו משום ייעוץ משפטי כלשהו ומומלץ להיוועץ בעורך דין המתמחה בתחום זה בטרם קבלת כל החלטה בנושאים המתוארים בסקירה זו.